

Број: 01,02,03,03/11-05-1-868-2/23
Сарајево, 06. 06. 2023.

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

ИЗВЈЕШТАЈ

PRIMLJENO:			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	2-0-06-2023 broj	Broj priloga

о састанцима општих одбора и Сталног одбора Парламентарне скупштине
СЕЕЦП-а

те о 10. пленарном засједању ПССЕЕЦП-а

Будва, Црна Гора, од 17. до 19. маја 2023.

Чланови Делегације Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (ПСБиХ) у Парламентарној скупштини Процеса сарадње у Југоисточној Европи (ПССЕЕЦП) Илија Цвитановић, Нермин Мандра, Младен Босић, Златан Бегич и Џемал Смајић учествовали су у Будви на 10. пленарном засједању ПССЕЕЦП-а, којим је, под црногорским предједавањем, обиљежена деценија постојања и засједања парламентарне димензије ове регионалне иницијативе.

Десета пленарна сједница окупила је учеснике из Атине, Београда, Букурешта, Љубљане, Приштине, Сарајева, Скопља, Софије, Тиране, Загреба и домаћина Подгорице. Као гости били су представници РЦЦ-а, ЦЕИ-а, а скупу се пригодно обратио и Дритан Абазовић, предсједник Владе Црне Горе.

Састанци Општег одбора за социјални развој, образовање, истраживање и науку, Општег одбора за правосуђе, унутрашње послове и безбједносну сарадњу те Општег одбора за економију, инфраструктуру и енергију имали су за циљ припремање нацрта извјештаја и резолуција, са раније одржаних састанака, за усвајање на 10. пленарној сједници ПССЕЕЦП-а.

На састанку Општег одбора за правосуђе, унутрашњу политику и безбједносну сарадњу разматрани су нацрти извјештаја и резолуције с темом „Његовање повезаности међу чланицама СЕЕЦП-а у поштовању универзалних вриједности и санкционисању руске инвазије на Украјину“, док су на састанку Општег одбора за социјални развој, образовање, истраживање и науку разматрани нацрти извјештаја и резолуције с темом „Високо образовање у земљама Југоисточне Европе: Унапређење квалитета наставе и научних (академских) истраживања“.

Циљ састанка Сталног одбора ПССЕЕЦП-а био је усвајање докумената са пленарне сједнице, докумената општих одбора, те Нацрта завршне декларације, који су, на крају,

усвојени једногласно. Томе је претходила дуготрајна расправа између представника Приштине и Београда, који су се спорили око тога да ли су нацрти извјештаја и резолуција два општа одбора, којима је председавала Приштина, уопште смјели бити дати на гласање на сједници Одбора. У наставку расправе, сви учесници Процеса сарадње изјашњавали су се о великом броју пристиглих амандмана на текст Нацрта завршне декларације.

Десета пленарна сједница почела је уводним обраћањем Данијеле Ђуровић, председнице Скупштине Црне Горе, која је истакла значај Процеса сарадње у Југоисточној Европи у контексту јачања стабилности и безбједности региона, као и унапређења општег развоја. Изразила је задовољство што је Црна Гора имала прилику да други пут председава овом важном иницијативом те нагласила да је председавање било врло изазовно, имајући у виду актуелна збивања у Европи и свијету. Ђуровић је истакла да европске интеграције нису само један од главних спољнополитичких циљева Црне Горе, већ и да је будућност свих учесница СЕЕЦП-а у Европској унији, те је циљ црногорског председавања био враћање у фокус ове врло важне области, због чега је и јубиларна сједница посвећена овој теми. Председница Скупштине Данијела Ђуровић упознала је присутне с иницијативом о формирању привременог радног тијела (ад хок радне групе) ПССЕЕЦП-а, с циљем убрзања процеса приступања ЕУ, као и размјене добрих пракси између земаља учесница Процеса, које су кандидати за чланство у Европској унији. Истакла је важност регионалне сарадње, као модела који пружа бројне могућности, што је посебно значајно у условима сложене геополитичке ситуације, растуће инфлације и кризе.

Дритап Абазовић, председник Владе Црне Горе и координатор рада Министарства иностраних послова, обратио се учесницима скупа, осврнувши се на изазове с којима се регион Југоисточне Европе тренутно суочава, као и на посљедице агресије Русије на Украјину. Истичући да Црна Гора у потпуности усклађује своју политику с политикама Европске уније, позвао је све учеснике Процеса сарадње у Југоисточној Европи на заједнички рад на промовисању универзалних вриједности на којима почива ова регионална организација. Абазовић је овом приликом подсетио на значај „Зелене агенде“, истичући да је Црна Гора једина држава која је Уставом дефинисана као еколошка држава. Премијер Абазовић је закључио да је потребно окренути се будућности и заједнички радити на унапређењу инфраструктурне повезаности земаља учесница СЕЕЦП-а.

У оквиру теме „10 година ПССЕЕЦП-а. Сљедећа деценија за бољу интеграцију и јаснију европску перспективу региона СЕЕЦП-а. Заједно у СЕЕЦП – Заједно у ЕУ“, представници учесница Процеса активно су учествовали у расправи и сагласили се да је потребно заговарати да политика проширења остане високо на дневном реду Европске уније. Ученици засједања били су једногласни у оцјени да је потребно додатно унаприједити процес приступања и учинити га ефикаснијим и предвидљивијим, те јачати међусобни дијалог и сарадњу између земаља региона.

Илија Цвитановић (Сарајево) захвалио се Подгорици што је у средиште свог предједавања ставила европску перспективу земаља региона које још нису постале чланице ЕУ. За Босну и Херцеговину то је изузетно важно након добијања кандидатског статуса. Поручујући да визија пуне интеграције земаља и друштва региона у ЕУ нема алтернативу, Цвитановић је нагласио да се ПССЕЕЦП у протеклих пет година с пуним правом фокусира на инфраструктурну и економску повезивост земаља Југоисточне Европе. Цвитановић је рекао да и владе и парламенти држава региона треба да наставе са подршком процесу регионалне сарадње, те с тим у вези додао да ПССЕЕЦП има јединствену прилику и улогу да буде платформа за размјену мишљења и добрих пракси, као и за јачање парламентарне димензије регионалне сарадње. Цвитановић је упозорио да су пандемија ЦОВИД-19 и руска инвазија на Украјину пореметили и успорили глобални раст привреде, подигли инфлацију и трошкове живота повећањем цијена хране и енергије. У вези с тим, позвао је земље чланице СЕЕЦП-а на снажнију сарадњу у суочавању с овим изазовима, апострофирајући улогу државних парламената у обликовању и одобравању домаћих реформи и регионалних споразума.

Васил Наги (Букурешт) устврдио је да је СЕЕЦП створен прије 25 година како би служио као снажна и ефикасна подршка региону Југоисточне Европе у приступању у ЕУ те додао да актуелна геополитичка ситуација, рат против Украјине, поново потврђује важност за Европску унију да унаприједи проширење и изгради простор безбједности, развоја и заједничких европских вриједности. Истакао је да је проширење најуспјешнији инструмент Европске уније за подстицање одрживе демократске трансформације те да је крајње вријеме да земље чланице раде и дјелују заједно на регионалном нивоу, како би изазови рата, наметнутог од Москве, прехрамбеној, енергетској и финансијској сигурности били заустављени на вријеме. Наги је акцентирао да је ЕУ у потпуности показала свој политички ангажман у региону, покретањем приступних преговора или додјелом статуса кандидата неким партнерима, организовањем првог самита ЕУ-Западни Балкан, покретањем енергетског пакета за Западни Балкан те наставком пројеката у оквиру Економског и инвестиционог плана за Западни Балкан. Перспектива те заједничке будућности зависи од убрзања реформи повезаних с ЕУ, а земље проширења треба постојано да напредују у својим програмима реформи. Закључио је да СЕЕЦП има јасан евроатлантски мандат и да су „наши приоритети на Западном Балкану директно усмјерени на европску будућност Западног Балкана: јачање регионалне стабилности и отпорности, демократски развој наших партнера, промовисање економског раста и интеграције“, због чега Букурешт остаје стални присташа проширења.

Ђорђе Комленски (Београд) истакао је да Народна скупштина РС већ годинама активно учествује на састанцима Парламентарне скупштине Процеса сарадње у Југоисточној Европи, са жељом да допринесе унапређењу економске сарадње те постизању мира и стабилности у региону. Нагласио је потребу поштовања Повеље УН-а те релевантних докумената ЕУ, ОЕБС-а и Савјета Европе, као и привржености демократским вриједностима, владавини права, солидарности, поштовању људских права и основних слобода, као темељу економског и друштвеног напретка региона. Комленски је устврдио да је важно да СЕЕЦП остане политички форум за сарадњу у Југоисточној Европи, која се мора трансформисати и достићи висок ниво дигиталног и технолошког развоја. У

наставку, поздравио је конкретну подршку ЕУ перспективама проширења за Западни Балкан, посебно за оне који досљедно спроводе реформе и усклађују законодавство са правом Европске уније. Потцртао је потребу да Европска унија остане досљедна, када је ријеч о поштовању принципа и политике дијалога и компромиса, те да не смије ћутати на изазове који пријете дестабилизацијом овог региона. На крају, закључио је да је важно пронаћи начине за унапређење постојећих и успостављање нових механизма сарадње те истакао одлучност Србије да развија и јача пријатељске везе са чланицама СЕЕЦП-а уз поштовање основних принципа - мира, стабилности и просперитета.

Талат Џафери (Скопље) апеловао је на земље учеснице Процеса, чланице ЕУ, да буду главни промотори процеса проширења и интеграција цијелог региона СЕЕЦП-а, унапређујући процес приступања, како би он постао ефикаснији, предвидљивији, вјеродостојан и опипљив. Истакао је да Република Сјеверна Македонија преузима предсједавање Парламентарном скупштином Процеса сарадње у Југоисточној Европи од јула 2023. до јуна 2024, те да ће фокус бити стављен на снажно спровођење Стратегије РЦЦ СЕЕ2030, као свеобухватног плана у којем су сви приоритети и активности усклађени с политиком ЈИЕ и јачањем регионалне сарадње, кроз развој заједничког регионалног тржишта, у складу с правилима и стандардима Европске уније. Нагласио је да ће приоритети предсједавања Скопља бити усмјерени на јачање демократије, основних права и вриједности, владавине права, безбједности и стабилности те међународног поретка заснованог на правилима. Џафери је осудио илегалну, ничим изазвану руску агресију на Украјину која, осим заувјек изгубљених људских живота, озбиљно утиче на економију Европе и земаља ЈИЕ. Подржао је и дијалог Београда и Приштине који сматра кључним за стабилност цијелог региона. Фокус је ставио и на инфраструктуру и повезаност, заштиту животне средине, проналажење нових, обновљивих извора енергије, људски капитал, квалитетно образовање, иновације, истраживање, здравство, културу и спорт као и на дигиталну трансформацију. Закључно, захвалио се домаћинима црногорског предсједавања на уложеном труду и успјешној организацији 10. пленарног засједања, те позвао све земље чланице Процеса да посјете Скопље и учествују у раду предсједавања Сјеверне Македоније (ЦиО) ПССЕЕЦП-ом.

Розита Кирова (Софија) устврдила је да ће Бугарска наставити да подупире европску интеграцију земаља Западног Балкана и инсистирати на томе да се свака земља оцјењује у погледу спремности за улазак у ЕУ на основу властитих заслуга и придржавања утврђених критеријума и основних европских вриједности. Кирова је истакла да се ПССЕЕЦП, током година, профилирао као водећи политички регионални формат и као гарант добросусједства, а својим дјеловањем сигнал је међународној заједници да земље Југоисточне Европе стављају своју заједничку сарадњу и међусобно разумијевање изнад свега. Посебно се осврнула на недавни дипломатски инцидент, када је бугарском парламентарцу био забрањен улазак на територију Републике Сјеверне Македоније, што сматра неприхватљивим преседаном који надилази европске праксе и вриједности. Напоменула је да се о том случају расправљало у Европском парламенту те да га је повјереник за проширење Оливер Вархелји снажно критиковао. „Овај преседан,

случајеви физичког насиља над грађанима Републике Сјеверне Македоније, који су се идентификовали као Бугари, те напади на бугарске културне клубове, низ су радњи којима се крше принципи добросусједства и сарадње у нашем региону“, нагласила је Кирова. Закључно, навела је да бугарска делегација тек треба да одлучи да ли ће учествовати у догађањима у оквиру надлазећег предједавања Републике Сјеверне Македоније ПССЕЦП-а, те да Бугарска снажно подржава Републику Сјеверну Македонију и њена настојања да постане чланица ЕУ, додавши да уз добробити чланства постоје и одговорности и поштовање према свим државама чланицама.

Едуард Шалси (Тирана) у свом излагању је споменуо предузимање конкретних регионалних акција и пројеката, у различитим секторима као што су: телекомуникације – роминг, регионалне границе-смањење контролних тачака, инфраструктура-изградња моста "Албанија-Сјеверна Македонија" те пројекат повећања регионалних инвестиција, кроз низ састанака регионалних инвеститора и албанских парламентарних комисија. Закључно, утврдио је да би се „10. годишњица могла искористити за одражавање лекција научених из прошлости о изградњи наше будућности и хватању замаха у региону. Резултати се могу капитализовати, када постоји воља. Требали бисмо ићи даље од наших разлика и наставити се ослањати на наше заједничке интересе.”

Ивана Посавец Кривец (Загреб) указала је на потребу даљег отвореног дијалога међу чланицама СЕЕЦП-а. Позвала је на већу усредсређеност на заједничке теме и циљеве који ће и довести до пуне интеграције земаља ЈИЕ у ЕУ, истакавши притом потребу проналажења нових механизма сарадње заснованих на европским вриједностима и владавини права. „Регионална солидарност и заједништво, прогресивне вриједности, права и слободе људи, све су то врло важне теме за земље учеснице Процеса“, истакла је Посавец Кривец, исказавши своје увјерење да све чланице могу успјешно радити заједно у дефинисању и промовисању интереса процеса сарадње ЈИЕ на нивоу ЕУ и глобалном нивоу. Посавец Кривец је потцртала да „морамо оставити по страни своје партикуларне интересе и заузети се за заједнички интерес Организације којој заједно припадамо“ те додала како ће сарадња унутар ПССЕЦП-а имати благотворан утицај на стабилност и просперитет у макрорегији. Закључила је да је мисија учесница Процеса прихватити нове механизме сарадње и донијети просперитет свим земљама и њиховим грађанима за будућност регионалне солидарности.

Фиторе Пацоли Далипи (Приштина) истакла је да би се прва деценија дјеловања ПССЕЦП-а могла описати као „посао у току“. Постигнут је значајан напредак, започета је регионална сарадња, уз одређена отворена питања. Нагласила је заједнички регионални интерес да све земље учеснице Процеса постану чланови ЕУ, те да би наредна деценија требало да буде усмјерена на тај циљ, што значи да би до тада требало да ријеше своје спорове и пронађу заједнички европски начин за рјешавање изазова и заблуда. У вези с тим, Косово је у децембру 2022. поднијело захтјев за пуноправно чланство у ЕУ, основана је и Радна група за чланство у НАТО-у а 12. маја 2022. Република Косово је поднијела и захтјев за чланство у Савјету Европе. Говорећи о регионалној сарадњи, Далипи је истакла изврсну сарадњу са готово свим сусједним земљама, док се са Србијом ради на њеном унапређењу. Навела је да је постигнут

договор у Охриду, те да су потписана и три споразума у оквиру Берлинског процеса, који се односе на слободно кретање са личним картама; признавање образовних квалификација те признавање стручних квалификација љекара, стоматолога и архитеката. Потврдила је да је Република Косово у потпуности ускладила санкције ЕУ против Русије те укинула визе за грађане из Украјине, док је Савјет министара ЕУ изгласао либерализацију визног режима, што је омогућило грађанима Републике Косово да путују без виза од 1. јануара 2024. године. Закључила је да све земље ЈИЕ треба да прихвате европске вриједности и ускладе своје политике са ЕУ и НАТО-ом те да „не можемо дозволити да друге силе утичу на наше подручје, угрозе нас или нам промијене смјер и будућност“.

Предсједавајући одбора изабарани су за период у којем предсједавање Парламентарном скупштином СЕЕЦП-а преузима Сјеверна Македонија. Општим одбором за правосуђе, унутрашње послове и безбједносну сарадњу као и Општим одбором за социјални развој образовање, истраживање и науку предсједаваће Приштина, а Одбором за економију, инфраструктуру и енергију Скопље. Усвојен је и програм рада Парламентарне скупштине СЕЕЦП-а за период 2023 – 2024. године.

Засједање Парламентарне скупштине Процеса сарадње у Југоисточној Европи завршило је усвајањем Завршне декларације у којој је истакнута пуна преданост европским интеграцијама цијелог региона СЕЕЦП-а и то је постављено као главни циљ Парламентарне скупштине СЕЕЦП-а током сљедеће деценије. Овај документ подстиче све учеснике СЕЕЦП-а који су уједно и чланови Европске уније да наставе да дјелују као главни промотори процеса проширења за све кандидате, потенцијалне кандидате и аспиранте за чланство у Европској унији у процесу њиховог приступања Европској унији. Завршном декларацијом учесници Процеса сарадње у Југоисточној Европи осудили су агресију Руске Федерације на Украјину у складу са резолуцијом Генералне скупштине УН-а.

На крају, предсједница Ђуровић предала је и формално предсједавање ПССЕЕЦП-ом Скопљу, зажеливши им много успјеха у будућем раду.

Саставила:

Секретарка Делегације

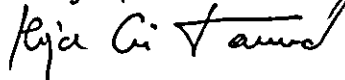
Јадранка Радовић

Одобрио:

Предсједавајући Делегације

Илија Цвитановић

Доставити:

- Колегијуму Дома народа Парламентарне скупштине БиХ
- Колегијуму Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ

- Колегијуму Секретаријата Парламентарне скупштине БиХ
- Комисији за спољне послове Представничког дома
- Комисији за спољну и трговинску политику, царине, саобраћај и комуникације Дома народа
- Сектору за односе с јавношћу
- а/а